

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	10.05.2004
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	17.07.2004
Avaldamismärge:	RT I 2004, 38, 258

Välja kuulutanud
Vabariigi President
26.04.2004 otsus nr 620

Looduskaitseseadus¹

Vastu võetud 21.04.2004

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on:

- 1) looduse kaitsmine selle mitmekesisuse säilitamise, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liikide soodsa seisundi tagamisega;
- 2) kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtusliku looduskeskkonna või selle elementide säilitamine;
- 3) loodusvarade kasutamise säästlikkusele kaasaaitamine.

§ 2. Looduskaitse põhimõtted

(1) Loodust kaitstakse looduse säilitamise seisukohalt oluliste alade kasutamise piiramisega, kaitse alla võetud loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku isenditega ning kivististe ja mineraalide eksemplaridega sooritavate toimingute reguleerimisega ning loodushariduse ja teadustöö soodustamisega.

(2) Looduse kaitsel lähtutakse tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest, kaaludes iga kord alternatiivsete, looduskaitse seisukohalt tõhusamate lahenduste rakendamise võimalusi.

§ 3. Elupaiga ja liigi soodne seisund

(1) Loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 2.

(2) Liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

§ 4. Kaitstavad loodusobjektid

(1) Kaitstavad loodusobjektid on:

- 1) kaitsealad;
- 2) hoiualad;
- 3) kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid;
- 4) püsielupaigad;
- 5) kaitstavad looduse üksikobjektid;
- 6) kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

(2) Kaitseala on inimtegevusest puutumatu hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. Kaitsealad on:

- 1) rahvuspargid;
- 2) looduskaitsealad;
- 3) maastikukaitsealad.

(3) Hoiuala on elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused.

(4) Kaitsealune liik on looma-, taime- või seeneliigi taksonoomiline üksus, mille isendeid, elupaiku, kasvukohti või leiukohti kaitstakse käesoleva seaduse alusel või mida on nimetatud EL Nõukogu määruse 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 061, 03.03.1997, lk 1) lisades A–D. Kaitsealune kivistis või mineraal on kaitsekategooriasse kantud kivistis või mineraal, mille eksemplare või leiukohti kaitstakse käesoleva seaduse alusel.

(5) Püsielupaik käesoleva seaduse tähenduses on väljaspool kaitseala asuv, käesoleva seaduse kohaselt piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav:

- 1) kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik;
- 2) kaitsealuse taime või seene looduslik kasvukoht;
- 3) lõhe või jõesilmu kudemispaik.

(6) Kaitstav looduse üksikobjekt on teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjekt, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, astring, paljand, koobas, karst või nende rühm, mida kaitstakse käesoleva seaduse alusel.

(7) Kohaliku omavalitsuse tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse alla võetud kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal.

§ 5. Rand ja kallas

(1) Kallas on merd, järve, jõge, veehoidlat, oja, allikat või maaparandussüsteemi eesvoolu ääristav ja erinõuete kohaselt kasutatav maismaavöönd, mida kaitstakse käesoleva seadusega.

(2) Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve kaldaid nimetatakse rannaks.

(3) Rand või kallas, mida kaitstakse käesoleva seadusega, ei ole kaitstav loodusobjekt käesoleva seaduse tähenduses.

§ 6. Haldusmenetluse seaduse kohaldamine

Käesoleva seaduse alusel korraldatavale haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354; 2002, 53, 336; 61, 375; 2003, 20, 117; 78, 527) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

2. peatükk KAITSE ALLA VÕTMINE

§ 7. Loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused

Loodusobjekti käesoleva seaduse alusel kaitse alla võtmise eeldus on selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

§ 8. Loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek

(1) Igaühel on õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

(2) Ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks peab sisaldama loodusobjekti:

- 1) kaitse alla võtmise põhjendust;
- 2) kaitse alla võtmise eesmärki;
- 3) pindala, kui see on asjakohane, ja objekti asukoha kirjeldust;
- 4) kaitseks kavandatavate piirangute kirjeldust;
- 5) kaitse alla võtmisega ja kaitse korraldamisega seotud kulutuste hinnangut.

(3) Kaitse alla võtmise algataja korraldab ettepanekus nimetatud loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ning kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi, kaasates selleks vastava ala eriteadmistega isiku (edaspidi *ekspert*).

(4) Kui eksperdi arvamusest nähtub, et loodusobjektil puuduvad käesoleva seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused, keeldub kaitse alla võtmise algataja edasisest menetlusest, edastades ettepaneku tegijale eksperdi arvamuse koos kaitse alla võtmise algatamisest keeldumise otsusega.

(5) Kui eksperdi arvamusest nähtub, et loodusobjektil on käesoleva seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused, algatatakse kaitse alla võtmise menetlus kooskõlas käesoleva seaduse §-s 9 sätestatuga.

§ 9. Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetlus

(1) Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatab Keskkonnaministeerium, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul, arvestades käesoleva seadusega sätestatud eeldusi loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

(2) Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab kohalik omavalitsus.

(3) Kaitse alla võtmise algataja avaldab teate loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes ja kohalikus ajalehes. Loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamise teade avaldatakse kohalikus ajalehes.

(4) Teade peab sisaldama teavet:

- 1) loodusobjekti kohta, mida kavandatakse kaitse alla võtta;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanekuga või otsuse eelnõuga tutvumise võimalustest;
- 3) avaliku arutelu toimumise koha ning aja kohta või ettepanekut arutada asja ilma avaliku aruteluta;
- 4) vastuväidete ja ettepanekute esitamise tähtaja kohta.

(5) Kaitse alla võtmise algataja saadab loodusobjekti asukoha kohalikule omavalitsusele ja kinnisasja omanikule käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmetega teate tähtkirjaga.

(6) Kui menetlusosaline ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks esitanud vastuväidet algataja ettepanekule mitte korraldada kaitse alla võtmisel avalikku arutelu, loetakse menetlusosaline asja arutamisest avalikul arutelul loobunuks.

(7) Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu koos menetluse senises käigus saadud või koostatud dokumentidega, mille avalikustamine ei ole seadusega keelatud, pannakse tutvumiseks välja loodusobjekti asukohajärgses keskkonnateenistuses ja valla- või linnavalitsuses. Avalik väljapanek ei tohi kesta vähem kui kaks nädalat.

(8) Avaliku väljapaneku kestel kirjalikult esitatud ettepanekutele ja vastuväidetele vastab algataja kahe nädala jooksul pärast väljapaneku lõppemist.

(9) Pärast avalikku väljapanekut korraldatakse avalik arutelu, välja arvatud juhul, kui tähtaja jooksul ettepanekuid või vastuväiteid ei esitatud ja käesoleva paragrahvi lõike 4 punkti 3 kohaselt oli tehtud ettepanek asja arutamiseks avalikku arutelu mitte korraldada.

(10) Kui avaliku väljapaneku või avaliku arutelu tulemusena muutuvad loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse põhiseisukohad, avaldatakse uus teade ja korraldatakse uus avalik väljapanek käesoleva paragrahvi lõigetes 7–9 sätestatud korras.

(11) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3–10 sätestatud nõudeid ei kohaldata liikide, püsielupaikade, kivististe ja mineraalide kaitse alla võtmisele.

(12) Käesolevas paragrahvis sätestatud nõudeid ei kohaldata, kui loodusobjekt võetakse kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla planeeringu alusel.

§ 10. Loodusobjekti kaitse alla võtmine

(1) Ala võtab kaitsealana või hoiualana kaitse alla Vabariigi Valitsus määrusega.

(2) Ala võtab püsielupaigana kaitse alla keskkonnaminister määrusega.

(3) Liigid võtab I või II kaitsekategooria kaitse alla Vabariigi Valitsus nende loetelu sisaldava määrusega. Need liigid, mille püsielupaigad on käesoleva seaduse § 50 lõike 2 kohaselt automaatselt kaitstud, kuuluvad I kaitsekategooriasse.

(4) III kaitsekategooria liigid võtab kaitse alla keskkonnaminister nende loetelu sisaldava määrusega.

(5) Eesti looduses esineva haruldase mineraali ja haruldase või ohustatud kivistise võtab kaitse alla keskkonnaminister määrusega.

(6) Looduse üksikobjekti võtab kaitse alla keskkonnaminister määrusega.

(7) Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt võetakse kaitse alla planeerimisseaduse (RT I 2002, 99, 579; 2004, 22, 148) kohase üldplaneeringu või detailplaneeringu kehtestamisega või volikogu määrusega. Kui objekt võetakse kaitse alla planeeringut koostamata, tuleb kaitse alla võtmisel koostada kaitstava maa-ala

piirikirjeldus või maastiku üksikelemendi asukoha kaart ja kinnitada ala või maastiku üksikelemendi kaitse-eeskiri.

§ 11. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsus

(1) Pindalalise loodusobjekti kaitse alla võtmisel:

- 1) määratakse ala kaitse alla võtmise eesmärk;
- 2) käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud juhul kehtestatakse ala kaitsekord (kaitse-eeskiri);
- 3) määratakse ala piir;
- 4) nimetatakse kaitse alla võetava ala valitseja;
- 5) lisatakse otsusele loodusobjekti asukoha kaart.

(2) Liigi kaitse alla võtmisel esitatakse selle kaitsekategooria liikide loetelu eesti ja ladina keeles.

(3) Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmisel määratakse:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärk;
- 2) kaitsevööndi ulatus;
- 3) kaitstava looduse üksikobjekti valitseja;
- 4) kaitsekord.

§ 12. Kaitse-eeskiri

(1) Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekord määratakse kaitse-eeskirjaga.

(2) Kaitse-eeskirjaga piiritletakse ühe või mitme erineva rangusastmega kaitsevööndi ulatus ning määratakse käesoleva seadusega sätestatud piirangute osaline või täielik, alaline või ajutine kehtivus vööndite kaupa.

§ 13. Kaitse alla võtmise otsuse ja kaitse-eeskirja muutmine ja kehtetuks tunnistamine

(1) Kaitstava loodusobjekti tüübi, kaitse eesmärgi või välispiiri muutmisele või kaitse-eeskirjas märgitud piirangute või loodusobjektiga seotud kohustuste ulatuse olulisele muutmisele või kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-des 8 ja 9 sätestatud.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt võetakse kaitse alla kaitsealana või kaitstava looduse üksikobjektina, jääb loodusobjekt ka kohaliku tasandi kaitse alla, kuid kaitsekordade vastuolu korral kohaldatakse kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekorda.

3. peatükk KAITSE KORRALDAMINE

§ 14. Üldised kitsendused

(1) Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kinnitada metsateatist;
- 5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 6) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 7) anda projekteerimistingimusi;
- 8) anda ehitusluba.

(2) Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(3) Kaitstava loodusobjekti valitseja võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste ja muude tegevuste, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajavad kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kooskõlastamisel kirjalikult seada tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusi ei esitatud kaitstava loodusobjekti valitsejale kooskõlastamiseks või tegevustes ei arvestatud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel seatud tingimusi, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

§ 15. Liikumine kaitstaval loodusobjektil

(1) Kaitseala sihtkaitse- ja piiranguvööndis või hoiualal olevad või kaitstava looduse üksikobjekti juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning nende olemasolu korral peab kinnisasja valdaja tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile.

(2) Õuemaal, kus asub kaitstav looduse üksikobjekt, võivad teised isikud viibida kinnisasja valdaja nõusolekul.

(3) Kaitstava loodusobjekti piires oleva või seda sisaldava kinnisasja valdajal ei ole õigust keelata viibida kinnisasjal:

- 1) kaitstava loodusobjekti valitseja esindajal seoses loodusobjekti valitsemisega;
- 2) teadustöötajal, kes esitab valdaja nõudel keskkonnaministri kehtestatud vormi kohase ning keskkonnaministri kehtestatud tingimustel antud õiendi.

§ 16. Loodusobjekti sisaldava kinnisasja võõrandamine

(1) Kaitsealal või hoiualal asuva või I kaitsekategooria liigi püsielupaika sisaldava kinnisasja või selle osa võõrandamisel või asjaõigusega koormamisel peab asjakohane leping sisaldama järgmist loodusobjektiga seotud teavet:

- 1) loodusobjekti tüüp ja nimetus;
- 2) loodusobjekti valitseja nimi;
- 3) viide loodusobjekti kaitse alla võtmise otsusele.

(2) Ranna või kalda ehituskeeluvööndi, I kaitsekategooria liigi püsielupaiga, kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndi, kaitseala või hoiuala piires oleva kinnisasja võõrandamisel on riigil ostueesõigus.

(3) Ostueesõigust ei rakendata, kui kinnisasi võõrandatakse omaniku abikaasale, alanejatele sugulastele, vanematele või nende alanejatele sugulastele ning vanavanematele või nende alanejatele sugulastele.

(4) Notar on kohustatud kolme päeva jooksul pärast kinnisasja või selle osa võõrandamistehingu tõestamist esitama tehingudokumendi tõestatud ärakirja võõrandaja kulul Keskkonnaministeeriumile.

(5) Kaitseala, püsielupaiga, hoiuala või kaitstava looduse üksikobjekti valitseja lihtkirjaliku avalduse alusel kantakse kinnistusraamatusse märkus, et kinnistu on koormatud riigi ostueesõigusega. Ostueesõiguse kehtivus ei sõltu kinnistusraamatusse vastava märkuse kandmisest.

(6) Ostueesõigust teostab riigi nimel keskkonnaminister või tema volitatud isik.

§ 17. Kaitstaval loodusobjektil vajalik tegevus

(1) Kaitstava loodusobjekti poollooduslike koosluste esinemisaladel on vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine, mille ulatus määratakse hoiualadel kaitsekorralduskavaga, teistel kaitstavatel loodusobjektidel kaitse-eeskirjaga.

(2) Poollooduslike koosluste esinemisaladeks nimetatakse pikaajalise inimtegevuse mõjul kujunenud loodusliku elustiku kooslustega alasid, kus on niidetud heina või karjatatud loomi, nagu puisniidud, loopealsed, soostunud niidud, soo-, ranna-, lammi- ja aruniidud ning puiskarjamaad.

(3) Kaitsealal võib kaitse-eeskirjaga määrata loodusliku metsa- ja sookoosluse taastamiseks vajalikud tegevused, nagu kraavide sulgemine, häilude rajamine ja maapinna mineraliseerimine.

(4) Kaitsealal võib kaitse-eeskirjaga määrata vaadete avamiseks vajalikuks tegevuseks raied.

(5) Kaitse-eeskirjaga määratud vajaliku metsamajandusliku tegevuse puhul ei kohaldata metsaseaduses (RT I 1998, 113/114, 1872; 1999, 54, 583; 82, 750; 95, 843; 2000, 51, 319; 102, 670; 2001, 50, 282; 2002, 61, 375; 63, 387; 2003, 88, 594; 2004, 9, 53) ja selle alusel vastuvõetud õigusaktides sätestatud piiranguid raielangi suurusele ja puistu täiusele.

(6) Kaitsekorrast või kaitsekorralduskavast tulenevaks vajalikuks tegevuseks võib kaitstava loodusobjekti valitseja, välja arvatud kohaliku omavalitsuse kaitstava loodusobjekti valitseja, anda kaitstaval loodusobjektile asuva kinnisasja omaniku või kinnisasja valdaja tasuta kasutusse selle töö tegemiseks vajaliku riigile kuuluva vallasasja.

(7) Riigile kuuluva vallasasja tasuta kasutusse andmisel ei kohaldata riigivaraseaduses (RT I 1995, 22, 327; 1996, 36, 738; 40, 773; 48, 942; 81, 1446; 1997, 45, 724; 1998, 30, 409; 1999, 10, 155; 16, 271; 2000, 39, 239; 49, 306; 51, 319; 2001, 7, 17; 93, 565; 2002, 53, 336; 64, 393; 2003, 13, 69; 2004, 24, 166) riigivara kasutusse

andmise kohta sätestatud. Kasutusse andmiseks sõlmitakse kaitstava loodusobjekti valitseja ja vallasasja kasutaja vahel leping, milles märgitakse vähemalt:

- 1) kasutusse antavate vallasasjade nimetused, riigivararegistri registreerimisnumbrid ja asjade arv nimetuste kaupa;
- 2) kasutaja nimi, elu- või asukoht;
- 3) lepingu tähtaeg;
- 4) asjade üleandmise aeg ning tagastamise tähtaeg ja kord;
- 5) kindlustamiskohustus ja selle ulatus;
- 6) kasutusse antava asja korrashoiu, uuendamise ja remontimise kohustus;
- 7) lepingu ennetähtaegse lõpetamise alused;
- 8) kaitsekorrast tuleneva vajaliku tegevuse tingimused, kirjeldus ja tehnilised nõuded;
- 9) kasutusse antava asja kasutusotstarve.

(8) Kui kinnisasja valdaja ei nõustu kaitse-eeskirjaga määratud vajalikku tööd tegema või ei jõua tööde tegemise osas kaitstava loodusobjekti valitsejaga kokkuleppele, ei ole tal õigust takistada valitsejal seda tööd korraldamast.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud juhul korraldab vajalikke töid kaitse-eeskirjaga määratud ulatuses kaitstava loodusobjekti valitseja riigi kulul, välja arvatud kohalikul tasandil kaitstava loodusobjekti puhul.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud juhul korraldab vajalikke töid kaitstava loodusobjekti valitseja kaitse-eeskirjaga määratud ulatuses riigi kulul, välja arvatud kohalikul tasandil kaitstava loodusobjekti puhul.

§ 18. Loodushoiutoetus

(1) Kaitseala, hoiuala või püsielupaiga poollooduslike koosluste säilimiseks kaitse-eeskirjaga või kaitsekorralduskavaga määratud vajaliku töö tegemiseks makstakse loodushoiutoetust.

(2) Loodushoiutoetust on õigus taotleda kinnisasja valdajal.

(3) Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise korra ning nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad kehtestab keskkonnaminister määrusega.

(4) Loodushoiutoetust ei maksta:

- 1) kui tööde tegija ei täida toetuse saamiseks sõlmitud lepingut või loodushoiutööde tulemus ei vasta lepingu või õigusaktiga kehtestatud nõuetele,
- 2) kui tööde tegija esitas loodushoiutoetuse taotlemisel valeandmeid,
- 3) kui taotluste eelisjärjestuse kohaselt ei ole vähem eelistatud maauksusel loodushoiutoetuse maksmiseks jooksva aasta riigieelarves selleks vahendeid ette nähtud või
- 4) kui tegevus toimub maatükil, mille suhtes hüvitatakse jooksval aastal kaitsealuse looma ja kevadrändel viibivate lindude tekitatud kahju käesoleva seaduse § 61 lõike 1 alusel.

(5) Loodushoiutoetuse maksmise aluseks on tööde tegija ja keskkonnaministri volitatud isiku vahel sõlmitud leping ja selles nimetatud nõuete kohaselt tehtud tööd.

§ 19. Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja vahetamine

(1) Kaitstavat looduse üksikobjekti sisaldavat või kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas asuvat kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, võib riigi ja kinnisasja omaniku kokkuleppel vahetada riigile kuuluva kinnisasja vastu.

(2) Kui kinnisasi ei asu kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas või on suurem kui kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvöönd, võib riigi ja kinnisasja omaniku kokkuleppel vahetada riigile kuuluva kinnisasja vastu selle osa kinnisasjast, mis ulatub kaitsealale, hoiualale või püsielupaika. Kui kinnisasja vastav osa on suurem kui kaks kolmandikku kinnisasja kogupindalast, võib riigi ja kinnisasja omaniku kokkuleppel vahetada ka kogu kinnisasja.

(3) Kinnisasjad vahetatakse väärtuse alusel. Arvestades vahetatava kinnisasja erilist ökoloogilist väärtust, võib Vabariigi Valitsuse nõusolekul eraõiguslikule isikule üleandmisele kuuluva kinnisasja harilik väärtus olla suurem riigile üleantava kinnisasja harilikust väärtusest.

(4) Kinnisasja vahetamist on õigus algatada kinnisasja omanikul, kaitstava loodusobjekti valitsejal või keskkonnaministril. Kinnisasja vahetamise otsustab keskkonnaminister. Kinnisasja vahetamisega seotud kulud kannab riik.

(5) Kinnisasja vahetamise korra ning kinnisasja ja selle oluliste osade väärtuse määramise alused kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

§ 20. Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja omandamine

(1) Kaitstavat looduse üksikobjekti sisaldava või kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas asuva kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga Vabariigi Valitsuse otsuse alusel omandada kinnisasja harilikule väärtusele vastava tasu eest.

(2) Kinnisasja omandamise menetlust on õigus algatada keskkonnaministril või tema volitatud isikul.

(3) Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigile omandamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

§ 21. Kaitstava loodusobjekti valitseja

(1) Kaitseala, hoiuala, püsielupaiga, kaitstava looduse üksikobjekti ning kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava loodusobjekti kaitset korraldab selle valitseja.

(2) Kaitseala, hoiuala või kaitstava looduse üksikobjekti valitseja on riigiasutus või keskkonnateenistus, kellele on käesoleva seadusega määratud korras antud valitsemise volitus.

(3) Püsielupaiga valitseja on selle asukoha keskkonnateenistus.

(4) Käesoleva seaduse paragrahvi 4 lõikes 7 nimetatud loodusobjekti valitseja on loodusobjekti kaitse alla võtmise otsustanud kohalik omavalitsus või tema poolt valitsema volitatud valla- või linnaasutus.

(5) Kui kaitseala valitsejaks on määratud valitsusasutuse hallatav riigiasutus, on sellel riigiasutusel käesolevast seadusest tulenev täidesaatva riigivõimu volitus.

§ 22. Kaitstava loodusobjekti valitsemine

(1) Kaitstava loodusobjekti valitsemine on:

- 1) käesolevast seadusest, kaitse-eeskirjast ja kaitsekorralduskavast tuleneva tegevuse korraldamine;
- 2) käesoleva seaduse ja kaitse-eeskirjaga määratud alusel keskkonna kasutamise loa andmine ja selleks tingimuste seadmine;
- 3) kaitstavat loodusobjekti mõjutavate planeeringute ja keskkonnamõju hindamise avalikel aruteludel osalemine ning kaitstavat loodusobjekti mõjutavale kavandatavale tegevusele tingimuste seadmine;
- 4) kaitstava loodusobjektiga seotud loodusõppe ja kaitstava loodusobjekti tutvustamise korraldamine;
- 5) käesoleva seaduse ja kaitse-eeskirjaga sätestatud nõuete täitmise jälgimine ja Keskkonnainspektsiooni teavitamine avastatud õigusrikkumistest.

(2) Kaitstava loodusobjekti valitsejal on õigus kaitse-eeskirjaga sätestatud ja kaitsekorralduskavaga kavandatud tegevust korraldada omavalitsuse, maaomaniku või mõne muu isikuga sõlmitud lepingu alusel või kokkuleppel teise riigiasutusega.

§ 23. Kaitstava loodusobjekti tähistamine

(1) Kaitseala, hoiuala, kaitstav looduse üksikobjekt ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt tähistatakse nii, et kaitstava loodusobjekti asukohast looduses oleks võimalik mõistlikul viisil aru saada.

(2) Kaitstava loodusobjekti tähistab loodusobjekti valitseja.

(3) Keskkonnaminister kehtestab kaitstava loodusobjekti tähistamise korra ja tähised määrusega.

§ 24. Kaitsekohustuse teatis

(1) Kaitsekohustuse teatis on kaitseala, hoiuala, püsielupaika, kaitstavat looduse üksikobjekti või I kaitsekategooria liigi isendite kasvukohta või elupaika sisaldava või selle piiresse jääva kinnisasja omanikule, kinnistusraamatusse kantud valdajale, riigivara valitseja volitatud isikule või asutusele (edaspidi *valdaja*) väljastatav teabedokument.

(2) Kaitsekohustuse teatis sisaldab:

- 1) andmeid kaitstava loodusobjekti, selle kaitse alla võtja ja kaitse alla võtmise aja kohta;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise eesmärki;
- 3) andmeid kaitseala, hoiuala, püsielupaiga või kaitstava looduse üksikobjekti valitseja kohta;
- 4) käesoleva seaduse või selle alusel vastuvõetud õigusaktidega sätestatud kitsenduste loetelu.

(3) Kaitsekohustuse teatise väljastab kaitstava loodusobjekti valitseja kuue kuu jooksul, arvates kaitse alla võtmise otsuse jõustumisest.

- (4) Kaitsekohustuse teatis antakse üle allkirja vastu või saadetakse tähtkirjaga.
- (5) Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja valdaja vahetumise korral väljastatakse kaitsekohustuse teatis uuele valdajale kahe kuu jooksul, arvates valdaja vahetumisest.
- (6) Kaitsekorra muutumise korral väljastatakse kuue kuu jooksul kinnisasja valdajale uus kaitsekohustuse teatis.
- (7) Keskkonnaministeerium väljastab ühe kuu jooksul pärast I kaitsekategooria liigi kasvukoha või elupaiga avastamisteate saamist kaitsekohustuse teatise.

§ 25. Kaitsekorralduskava

- (1) Kaitsealade, välja arvatud parkide, arboreetumite ja puistute ning hoiualade kaitse korraldamiseks koostatakse kaitsekorralduskava, millest selguvad:
- 1) olulised keskkonnategurid ja nende mõju loodusobjektile;
 - 2) kaitse eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tööd, tööde tegemise eelisjärjestus, ajakava ning maht;
 - 3) kava elluviimiseks vajalik eelarve.
- (2) Keskkonnaminister kinnitab kaitsekorralduskava, mis avalikustatakse Keskkonnaministeeriumi veebilehel.

4. peatükk KAITSEALAD

§ 26. Rahvuspark

- (1) Rahvuspark on kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.
- (2) Eesti rahvuspargid on:
- 1) Lahemaa – Põhja-Eesti rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
 - 2) Karula – Lõuna-Eesti kuppelmaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
 - 3) Soomaa – Vahe-Eesti soo- ja lammimaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
 - 4) Vilsandi – Lääne-Eesti saarestiku rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
 - 5) Matsalu – Lääne-Eesti iseloomulike koosluste ning Väinamere looduse ja kultuuripärandi kaitseks.

- (3) Rahvuspargis võimalikud vööndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 27. Looduskaitseala

- (1) Looduskaitseala on kaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.
- (2) Looduskaitseala võimalikud vööndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 28. Maastikukaitseala (looduspark)

- (1) Maastikukaitseala on kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks.
- (2) Maastikukaitseala eritüübid on park, arboreetum ja puistu.
- (3) Maastikukaitseala võimalikud vööndid on sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 29. Loodusreservaat

- (1) Loodusreservaat on kaitseala otsesest inimtegevusest puutumata loodusega maa- või veeala, kus tagatakse looduslike koosluste säilimine ja kujunemine üksnes looduslike protsesside tulemusena.
- (2) Loodusreservaadis on keelatud igasugune inimtegevus, sealhulgas inimeste viibimine, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhtudel.
- (3) Inimeste viibimine loodusreservaadis on lubatud järelevalve ja päästetööde ning loodusobjekti valitsemise eesmärgil.
- (4) Teadustegevuse ning loodusobjektide seisundi jälgimise ja hindamise eesmärgil tohib loodusreservaadis viibida kaitseala valitseja nõusolekul.

§ 30. Sihtkaitsevöönd

- (1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena.

(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on sihtkaitsevööndis keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine;
- 4) inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas;
- 5) sõiduki, maastikusõiduki või ujuvvahendiga sõitmine;
- 6) telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktidega 4 ja 5 kehtestatud keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti valitsemisega seotud tegevusele ning kaitseala valitseja nõusolekul teostatavale teadustegevusele.

(4) Kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, võib sihtkaitsevööndis kaitse-eeskirjaga lubada:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutöid ja veerežiimi taastamist;
- 2) koosluse kujundamist vastavalt kaitse eesmärgile;
- 3) marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumist;
- 4) jahipidamist;
- 5) kalapüüki;
- 6) tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbena ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustöid;
- 7) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikku tegevust;
- 8) pilliroo ja adru varumist.

§ 31. Piiranguvöönd

(1) Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veela, kus majandustegevus on lubatud, arvestades käesoleva seadusega sätestatud kitsendusi.

(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- 3) maavara ja maa-ainese kaevandamine;
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 5) uuendusraie;
- 6) parkides ja arboreetumites puuvõrde või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie ilma kaitseala valitseja nõusolekuta;
- 7) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 8) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning rahvuspargis ehitise väliskonstruktsioonide muutmine;
- 9) jahipidamine ja kalapüük;
- 10) sõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks või põllumajandustöödeks;
- 11) telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
- 12) roo varumine külmumata pinnasel.

(3) Kaitse-eeskirjaga võib piiranguvööndis kohustada säilitama koosluse liigilist ja vanuselist mitmekesisust ja keelata puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel.

(4) Kaitse-eeskirjaga võib piiranguvööndis seada raielangi suurusele, kujule ning metsa vanuselisele koosseisule metsaseaduses sätestatud erinevaid piiranguid, mis on vajalikud koosluse või selles vööndis oleva kaitsealuse liigi säilimiseks.

5. peatükk HOIUALAD

§ 32. Hoiuala

(1) Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil.

(2) Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

(3) Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

(4) Metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:

- 1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;
- 2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

(5) Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus või käesoleva seaduse §-s 33 sätestatud korras.

§ 33. Hoiuala teatis

(1) Hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja peab esitama hoiuala valitsejale teatise järgmiste tegevuste kavandamise korral:

- 1) tee rajamine;
- 2) loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- 4) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 5) loodusliku ja poolloodusliku rohumaa kultiveerimine;
- 6) puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine;
- 7) maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine.

(2) Teatis peab sisaldama kavandatud tööde kirjeldust, mahtu ja aega ning nende tegemiskoha skeemi.

(3) Teatis tuleb esitada hoiuala valitsejale vähemalt üks kuu enne tööde alustamist:

- 1) kohaletoomisega,
- 2) tähtkirjaga posti teel või
- 3) digitaalallkirjaga varustatud e-kirjaga.

(4) Teatis loetakse esitatuks postitempli või ajatempli järgi postitamise päeval või päeval, kui hoiuala valitseja on selle registreerinud.

(5) Ühe kuu jooksul teatise esitamisest arvates hindab hoiuala valitseja kavandatud tegevuse vastavust käesoleva seaduse §-s 32 sätestatud nõuetele. Hoiuala valitseja:

- 1) kinnitab teatise ja tagastab selle esitajale, kui kavandatud tööd on lubatud,
- 2) teatab teatise esitajale tingimused, mida järgides võib kavandatud töid teha või
- 3) keelab tööd, mis ohustavad hoiuala kaitstavate liikide või elupaikade soodsa seisundi säilimist, mille tagamiseks hoiuala on moodustatud.

(6) Hoiuala teatise vormi ning teatise kinnitamise, läbivaatamise ja tagastamise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega.

(7) Hoiualal ei kehti käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teatise esitamise kohustus tulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja elamu- ja õuema kōlvikutel tehtavate tööde kohta.

6. peatükki RAND JA KALLAS

§ 34. Ranna ja kalda kaitse eesmärk

Ranna või kalda kaitse eesmärk on rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

§ 35. Ranna ja kalda kasutamise kitsendused

(1) Rannal või kaldal on:

- 1) ranna või kalda piiranguvöönd;
- 2) ranna või kalda ehituskeeluvöönd;
- 3) ranna või kalda veekaitsevöönd.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud vööndite laiuse arvestamise lähtejoon on põhikaardile kantud veekogu piir (tavaline veepiir).

(3) Kõrgveepiir on mererannas tavalisest veepiirist 1,5 meetrit kõrgemal asuv samakõrgusjoon. Suurte üleujutusosaladega siseveekogudel määratakse kõrgveepiir korras, mille kehtestab keskkonnaminister. Suurte üleujutusosaladega siseveekogude nimistu kehtestab keskkonnaminister määrusega.

(4) Korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd koosnevad üleujutatavast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.

(5) Üle viie meetri kõrgusel ja tavalisele veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.

§ 36. Vaba läbi- ja juurdepääsu tagamine

(1) Rannal või kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama inimeste ja loomade vaba läbipääsu kallasrajal veeseaduse (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352) § 10 tähenduses.

(2) Kohalikud omavalitsused on kohustatud üld- ja detailplaneeringuga tagama avalikud juurdepääsuvõimalused kallasrajale.

§ 37. Ranna ja kalda piiranguvöönd

(1) Ranna või kalda piiranguvööndi laius on:

- 1) Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 200 meetrit;
- 2) üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ning veejuhtmel 100 meetrit;
- 3) kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil, veejuhtmel, välja arvatud drenid ja kollektorid, ning allikal 50 meetrit.

(2) Ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie.

(3) Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:

- 1) reoveesette laotamine;
- 2) matmispaiga rajamine;
- 3) jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- 4) ilma kehtestatud detailplaneeringuta maa-ala kruntideks jagamine;
- 5) maavara ja maa-ainese kaevandamine;
- 6) mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

§ 38. Ranna ja kalda ehituskeeluvöönd

(1) Ehituskeeluvööndi laius rannal või kaldal on:

- 1) mererannal Narva-Jõesuu linna piires ja meresartel 200 meetrit;
- 2) mererannal, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 100 meetrit;
- 3) linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletaval kompaktsel hoonestusega alal (edaspidi *tiheasustusalal*) 50 meetrit, välja arvatud käesoleva lõike punktis 5 sätestatud juhul;
- 4) üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ning veejuhtmel 50 meetrit;
- 5) kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ja veejuhtmel, välja arvatud drenid ja kollektorid, ning allikal 25 meetrit.

(2) Rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini.

(3) Ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

(4) Ehituskeeld ei laiene:

- 1) hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonetele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- 2) kalda kindlustusrajatisele;
- 3) supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- 4) maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;
- 5) olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;
- 6) piirdeaedadele.

(5) Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

- 1) pinnavee veehaarde ehitisele;
- 2) sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;
- 3) ranna kindlustusrajatisele;
- 4) hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;
- 5) kalakasvatusehitisele;
- 6) riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse ehitisele;
- 7) tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- 8) tehnovõrgule ja -rajatisele;
- 9) sillale;
- 10) avalikult kasutatavale teele ja tänavale;
- 11) raudteele.

(6) Lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega ja veeseaduse § 8 lõikega 2.

(7) Kaitsealal reguleerib ehitamist kaitseala kaitse-eeskiri.

(8) Hoiualal reguleerib ehitamist lisaks käesolevas seaduses hoiuala kohta sätestatule ka käesolev peatükk.

(9) Kui kohalik omavalitsus lubab ranna või kalda ehituskeeluvööndis ehitamist vastuolus käesolevas paragrahvis sätestatuga, ei teki isikul, kellele ehitusluba väljastati või kelle huvides ehitamine on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust ehitamise õiguspärasuse osas.

§ 39. Ranna ja kalda veekaitsevöönd

Ranna või kalda veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud veeseaduses.

§ 40. Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine

(1) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib suurendada või vähendada, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

(2) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib kohalik omavalitsus suurendada üldplaneeringuga.

(3) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi vähendamine võib toimuda keskkonnaministri nõusolekul.

(4) Ehituskeeluvööndi vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus keskkonnaministrile taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt:

- 1) vastuvõetud üldplaneeringu;
- 2) kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu;
- 3) vastuvõetud detailplaneeringu, kui kehtestatud üldplaneering puudub.

(5) Keskkonnaminister hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna või kalda kaitse eesmärgile ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule.

(6) Ehituskeeluvööndi laiuse suurendamine ja vähendamine jõustub kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu jõustumisel.

§ 41. Uue tiheasustusala moodustamine ja olemasoleva laiendamine

(1) Uue tiheasustusala moodustamine ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud. Erandi võib teha Vabariigi Valitsus kohaliku omavalitsuse ettepanekul.

(2) Olemasoleva tiheasustusala laiendamine rannal või kaldal toimub kehtestatud üldplaneeringu alusel.

(3) Luba uue tiheasustusala moodustamiseks antakse kohaliku omavalitsusele taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt pärast vastuvõtmist avaliku väljapaneku läbinud üldplaneeringu alusel, millele on lisatud planeeringu järelevalve teostaja arvamus. Kohaliku omavalitsuse taotluse edastab Vabariigi Valitsusele Keskkonnaministeerium koos oma asjakohase seisukohaga.

(4) Loa andmisel või sellest keeldumisel tuleb arvestada ranna ja kalda kaitse eesmärgi.

(5) Aleviku või küla tiheasustusala laiendamine ranna ja kalda piiranguvööndis võib toimuda ainult kehtestatud üldplaneeringu alusel.

§ 42. Ranna ja kalda kasutamine supelrannana

(1) Supelrand on selleks üldplaneeringuga määratud ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine.

- (2) Supelrannas viibimine on tasuta.
- (3) Supelranna kasutamise ja hooldamise korra kehtestab kohalik omavalitsus.
- (4) Supelranda teenindavate rajatiste iseloomu ja paigutuse määrab kohalik omavalitsus detailplaneeringuga või selle puudumisel ehitismäärusega.
- (5) Supelrannal ei ole veekaitsevööndit.

7. peatükk

LOODUSKAITSE KOHALIKU OMAVALITSUSE TASANDIL

§ 43. Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil

Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil on piirkonna looduse eripära, kultuuri, asustust ja maakasutust esindavate väärtuslike maastike või nende üksikelementide kaitse ja kasutamise tingimuste määramine kohaliku omavalitsuse poolt.

§ 44. Kaitsekord

- (1) Kohaliku kaitse alla võetud maa-alal rakendatakse käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada.
- (2) Maastiku üksikelemendi ümber moodustatakse 50 meetri kaugusele ulatuv kaitsevöönd, kui kaitse alla võtmisel ei sätestata selle väiksemat ulatust. Kaitsevööndis rakendatakse käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada.

§ 45. Puude raie tiheasustuslal

Tiheasustuslalal asuvaid üksikpuid, välja arvatud kasvav mets metsaseaduse tähenduses ja viljapuud, tohib raiuda kohaliku omavalitsuse loa alusel. Loa andmise tingimused ja korra kehtestab kohalik omavalitsus.

8. peatükk

LIIGID

§ 46. Liikide kaitsekategooriad

- (1) I kaitsekategooriasse arvatakse:
 - 1) liigid, mis on Eestis haruldased, esinevad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena;
 - 2) liigid, mis on hävimisohus, mille arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline.
- (2) II kaitsekategooriasse arvatakse:
 - 1) liigid, mis on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise, elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel;
 - 2) liigid, mis võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.
- (3) III kaitsekategooriasse arvatakse:
 - 1) liigid, mille arvukust ohustab elupaikade ja kasvukohtade hävimine või rikkumine ja mille arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka;
 - 2) liigid, mis kuulusid I või II kaitsekategooriasse, kuid on vajalike kaitseabinõude rakendamise tõttu väljaspool hävimisohtu.

§ 47. Isendi mõiste

- (1) Isend käesoleva seaduse tähenduses on igas arengujärgus loom, taim või seen või taime või seene äratuntav osa.
- (2) Isend käesoleva seaduse § 59 tähenduses on igas arengujärgus loom, taim või seen või tema äratuntav osa või sellest valmistatud toode või muu kaup, mis vastavalt saatedokumendile, pakendile või märgistusele või muudel asjaoludel näib olevat kaitsekategooria liiki kuuluva looma, taime või seene osa või sellest valmistatud toode.

§ 48. Liikide soodsa seisundi tagamine

(1) I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega.

(2) II kaitsekategooria liikide vähemalt 50 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

(3) III kaitsekategooria liikide vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

(4) Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse.

§ 49. Liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava

(1) Tegevuskava koostatakse:

- 1) I kaitsekategooria liigi kaitse korraldamiseks;
- 2) kaitsealuse liigi soodsa seisundi tagamiseks, kui liigi teadusinventuuri tulemused näitavad, et seni rakendatud abinõud seda ei taga, või kui seda nõuab rahvusvaheline kohustus;
- 3) liigi ohjamiseks, kui liigi teadusinventuuri tulemused näitavad liigi arvukuse suurenemisest tingitud olulist negatiivset mõju keskkonnale või ohtu inimese tervisele või varale.

(2) Tegevuskava peab sisaldama:

- 1) liigi bioloogia, arvukuse ja leviku andmeid;
- 2) ohustatud liigi soodsa seisundi tagamise tingimusi;
- 3) liigi ohutegureid;
- 4) kaitse või ohjamise eesmärki;
- 5) liigi soodsa seisundi saavutamiseks või ohjamiseks vajalike meetmete eelisjärjestust ja nende teostamise ajakava;
- 6) kaitse või ohjamise korraldamise eelarvet.

(3) Tegevuskava kehtestab keskkonnaminister.

(4) Tegevuskava avalikustatakse Keskkonnaministeeriumi veebilehel.

§ 50. Püsielupaikade kaitse

(1) Püsielupaigas kehtib käesoleva seaduse §-s 30 või 31 sätestatud kaitsekord, mis määratakse käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt.

(2) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik, välja arvatud asustamata tehispesa, ei ole kindlaks määratud § 10 lõike 2 kohaselt, on selleks:

- 1) lendorava pesapuu ja seda ümbritsev ala 25 meetri raadiuses;
- 2) merikotka, madukotka ja kalakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 200 meetri raadiuses;
- 3) suur-konnakotka ja must-toonekure pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 meetri raadiuses;
- 4) väike-konnakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 100 meetri raadiuses;
- 5) kaljukotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 500 meetri raadiuses;
- 6) väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 meetri raadiuses.

(3) Pesapuu avastanud isikul on kohustus sellest informeerida kohalikku keskkonnateenistust ühe ööpäeva jooksul.

(4) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaiga kaitsekord ei ole määratud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, kehtib alates pesapuu leidmisest lendorava, kaljukotka, merikotka, madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas käesoleva seaduse §-s 30 sätestatud kaitsekord.

(5) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik ei ole kindlaks määratud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, on inimesel keelatud viibimine kalju- ja merikotka püsielupaigas 15. veebruarist 31. juulini, madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas 15. märtsist 31. augustini.

(6) Püsielupaiga kohta käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud kitsendused ei kehti tulundusmaa sihtotstarbega kinnisasja elamumaal, põllumajandusmaal ja õuemaal, samuti avalikus kasutuses oleval teel.

(7) Püsielupaigas kehtiva liikumiskeelu ajal võib püsielupaigas viibida õppe- või teadusotstarbel filmimiseks, pildistamiseks ja häälte salvestamiseks keskkonnaministri loa alusel, kui tegevus ei ohusta kaitsealuse liigi isendit.

(8) Püsielupaiga valitsejal on õigus korraldada kaitsekorra või tegevuskava kohaseid töid kohaliku omavalitsuse, maaomaniku või mõne muu isikuga sõlmitud lepingu alusel.

§ 51. Koelmuala kaitse

(1) Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikadeks kinnitatud veekogul või selle lõigul on keelatud uute paisude rajamine ja olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, ning veekogu loodusliku sängi ja hüdroloogilise režiimi muutmine.

(2) Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu kehtestab keskkonnaminister määrusega.

§ 52. Rändeteede kaitse

(1) Ehitamisel tuleb tagada kaitsealuste liikide isenditele võimalikult ohutud elu- ja liikumistingimused.

(2) Majandus- ja kommunikatsiooniministril on õigus kehtestada keskkonnaministri ettepanekul ajutisi liiklemispiiranguid loomade rändeteede kaitseks.

§ 53. Teabe avalikustamine

(1) I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud.

(2) Püsielupaiga kaitse alla võtmise otsuse avaldamisel Riigi Teatajas ei avaldata püsielupaiga täpset asukohta.

§ 54. Liigi elutingimuste parandamine

Kaitsealuse liigi isendite elutingimuste sihipärane parandamine on lubatud üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava või käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud kaitsekorralduskava alusel.

§ 55. Isendi surmamine, kahjustamine ja häirimine

(1) Kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine on keelatud.

(2) I kaitsekategooria imetajate klassi kuuluva loomaliigi isendi surmamine on lubatud:

- 1) kui loom ohustab otseselt inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda;
- 2) elanikkonna ohutuse huvides.

(3) II või III kaitsekategooria loomaliigi isendi surmamine on lubatud:

- 1) kui loom ohustab otseselt inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda;
- 2) elanikkonna ohutuse huvides;
- 3) lennuohutuse huvides;
- 4) kui see on vajalik oluliste põllumajanduskultuuride või põllumajandusloomade, kalakasvatuse või muu olulise vara kahjustamise vältimiseks;
- 5) õppe- või teadusotstarbel.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 1 nimetatud juhul tuleb looma surmamisest kirjalikult teatada kohalikule keskkonnateenistusele või Keskkonnainspeksioonile ühe tööpäeva jooksul.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 2–5 nimetatud juhtudel toimub loomaliigi isendi surmamine keskkonnaministri antud loa alusel. Loas määratakse surmatavate isendite liik ja kogus ning surmamise lubatud viisid ja vahendid ning võimaluse korral lisatakse isendi täpsem kirjeldus.

(6) Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud, välja arvatud käesoleva seaduse § 58 lõigetes 4 ja 5 sätestatud juhul.

(7) I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Tahtlikuks kahjustamiseks ei loeta käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava meetmete elluviimist.

(8) Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

(9) III kaitsekategooria nende loomaliikide nimekirja, mille isendi surmamine on lubatud väljaspool liigi kaitseks piiritletud ala, kinnitab keskkonnaminister määrusega.

(10) Loomaliigi isendit, kes ei kuulu kaitsealuse liigi ega jahilukite hulka ja kes põhjustab varalist kahju või tervisekahju, nagu närilised, putukad, teod ja lestad, võib surmata vara või tervise kaitseks.

§ 56. Tehing kaitstava liigi isendiga

(1) Tehing kaitstava liigi isendiga käesoleva seaduse tähenduses on isendi ostmine, ostupakkumine, tulu saamise eesmärgil omandamine, kasutamine, müük, müügikohas hoidmine, müügiks vedamine, müügipakkumine või muul viisil tulu saamise eesmärgil kasutamine.

(2) Keelatud on tehingud I, II ja III kaitsekategooria liigi isendiga, välja arvatud nende tehistingimustes kasvatatud järglastega.

(3) I kaitsekategooria liigi isendi valdus ning tehingud sellise isendiga registreeritakse keskkonnaregistris.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud registreerimise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega.

§ 57. Võõrliigid

(1) Võõrliikide elusate isendite loodusesse laskmine, võõrtaimeliikide loodusesse istutamine ja külvamine on keelatud.

(2) Keskkonnaminister kehtestab määrusega nende looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekirja, mille elusate isendite sissetoomine Eestisse tehistingimustes kasvatamiseks või pidamiseks on keelatud.

(3) Loodusesse sattunud võõrliigi isendite arvukuse reguleerimist korraldab vastav keskkonnateenistus.

(4) Tehistingimustes peetavaid võõrliigi isendeid tohib tehistingimustesse ümber asustada selle koha, kust loomi ümberasustamiseks võetakse, ja asustatava koha keskkonnateenistuste loa alusel.

(5) Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide isendite tehistingimustes kasvatamine on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud juhtudel keskkonnaministri loa alusel.

§ 58. Kodumaiste liikide asustamine ja loodusest eemaldamine

(1) Kodumaiste liikide võõrsilt sissetoodud elusate isendite loodusesse laskmine on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud taasasustamine keskkonnaministri loa alusel.

(2) Kohaliku liigi loomi tohib ümber asustada selle koha, kust loomi ümberasustamiseks võetakse, ja asustatava koha keskkonnateenistuse loa alusel.

(3) Kohaliku loomaliigi tehiskeskkonnas peetud isendi loodusesse laskmine toimub üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava alusel, välja arvatud vigastuse ravimise või elujõulisuse taastamise eesmärgil tehiskeskkonnas hoitud isendi loodusesse laskmine.

(4) Kaitsealuse liigi isendi loodusest eemaldamine on keelatud, välja arvatud vigastuse ravimiseks ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhtudel.

(5) Kaitsealuse liigi isendit tohib loodusest eemaldada õppe-, meditsiini- või teadusotstarbel või taasasustamise eesmärgil keskkonnaministri loa alusel või ümberasustamise eesmärgil üksnes siis, kui see ei kahjusta liigi soodsat seisundit.

(6) Kaitsealuse liigi ümberasustamine toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras.

(7) Loomaliigi isendi märgistamine, kaasa arvatud raadiosaatjaga varustamine, on lubatud keskkonnaministri või tema volitatud isiku loa alusel.

(8) Liigi arvukuse reguleerimise eesmärgil võib keskkonnateenistus lubada linnunude korjamist, välja arvatud kaitsealuste lindude munade korjamist, kui see on vajalik:

- 1) elanikkonna ohutuse huvides;
- 2) lennuohutuse huvides;
- 3) põllumajanduskultuuride, põllumajandusloomade või kalakasvatuste kahjustamise või muu olulise varalise kahju vältimiseks.

§ 59. Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega riikidevahelise kauplemise reguleerimine

(1) EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud liikide isenditega tehtavad tehingud ja toimingud (sisse- ja väljavedu, taasväljavedu ja läbivedu, tulu saamise eesmärgil omandamine, üldsusele näitamine, kasutamine ja müümine, müügiks pakkumine, müügiks hoidmine ning müügiks vedamine) on lubatud nimetatud määrusega sätestatud tingimustel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse kohane korraldusasutus Eestis on Keskkonnaministeerium.

(3) Keskkonnaminister:

- 1) määrab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse kohase teadusüksuse;

2) kehtestab vajaduse korral käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse punktides 3 ja 8 nimetatud valdkondades rangemad meetmed.

(4) Vabariigi Valitsus määrab tollipunktid, kus toimub käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse lisadesse kantud liikide isendite sisse- ja väljaveo nõuetekohasuse kontrollimine, ning määrab elusisenditega tegelemiseks kohandatud tolliasutused.

§ 60. Vara kaitse looma eest

(1) Vara kaitseks looma eest on lubatud kasutada kõiki kaitseabinõusid, mis ei põhjusta looma vigastamist või hukkumist ning mis on inimesele ohutud.

(2) Kui vara valdaja ei ole rakendanud kaitseabinõusid vara kaitseks looma eeldatava ründe eest, ei ole tal õigust looma surmata, saada luba looma surmamiseks või saada looma tekitatud kahju eest hüvitist.

§ 61. Looma tekitatud kahju hüvitamine ja hüvitise maksmine

(1) Hallhüljeste, viigerhüljeste ja rändel olevate sookurgede, hanede ja laglede tekitatud kahju ning kahjustuste ennetamiseks rakendatud abinõudele tehtud kulutused hüvitatakse osaliselt.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju hindamise meetodika, kahju hüvitamise täpsustatud ulatuse ja hüvitamise korra ning ennetusabinõudele tehtud kulutuste hüvitamise täpsustatud ulatuse ja korra kehtestab keskkonnaminister määrusega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 kohane kahju hüvitatakse järgmises ulatuses:

- 1) hallhülge või viigerhülge tekitatud kahju korral hüvitatakse püüniste taastamiskuludest 30–70 protsenti;
- 2) lindude tekitatud kahju kuni 50 000 krooni ühele isikule ühe viljalõikuse hooaja kohta.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 kohase kahjustuse ennetamiseks rakendatud abinõudele tehtud kulutused hüvitatakse 10–50 protsendi ulatuses, kusjuures ühele isikule makstav summa ei või ületada 50 000 krooni ühe majandusaasta kohta.

§ 62. Abitusse olukorda sattunud loom

(1) Looma abitud olukorda põhjustavate asjaolude kõrvaldamist ning abitusse olukorda sattunud või vigastatud looma vedu ning loodusesse tagasiviimist korraldab päästeteenistus.

(2) Vigase või haige looma elujõulisuse taastamist korraldab Keskkonnaministeerium.

§ 63. Surnuna leitud kaitsealune loom

(1) Surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendist peab leidja viivitamata teatama leiu asukoha keskkonnateenistusele.

(2) Leidja võib surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendi enda valdusesse jätta kohaliku keskkonnateenistuse loa alusel.

(3) Keskkonnateenistus võib loa andmisest keelduda, kui isendit saab kasutada teadus- või õppeotstarbel.

(4) Kui keskkonnateenistus ei anna luba surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendi leidja valdusesse jätmiseks või kui leidja ei soovi isendit oma valdusesse jätta, antakse isend üle keskkonnateenistusele, kes korraldab isendi kasutamise teadus- või õppeotstarbel või isendi hävitamise, kui selle kasutamine ei ole otstarbekas.

9. peatükk **KIVISTISED JA MINERAALID** **NING LOODUSE ÜKSIKOBJEKTID**

§ 64. Kivististe ja mineraalide kaitse põhimõtted

(1) I kaitsekategooriasse arvatakse kivistised ja mineraalid, mis esinevad vähestes leiukohtades või mille teadaolev leiukoht asub väga piiratud alal.

(2) II kaitsekategooriasse arvatakse kivistised, mille:

- 1) leiukohtade säilimine olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel on kaheldav;
- 2) tervikeksemplaride leiud esinevad harva.

§ 65. I kaitsekategooria mineraali kaitse

- (1) Kui I kaitsekategooria mineraali leiukoht ei jää kaitseala piiresse, moodustatakse selle kaitseks kaitseala või võetakse leiukoht kaitse alla kaitstava looduse üksikobjektina.
- (2) I kaitsekategooria mineraali kahjustamine, looduslikust olekust eemaldamine, selle leiukohtade hävitamine või kahjustamine on keelatud.
- (3) I kaitsekategooria mineraali riigist väljaviimine on lubatud üksnes teadusuuringu otstarbel keskkonnaministri loa alusel.
- (4) I kaitsekategooria mineraali leiukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, kui see võib põhjustada ohtu leiukohale.

§ 66. I kaitsekategooria kivistise kaitse

- (1) I kaitsekategooria kivistise teadaolevatest leiukohtadest esinduslikumate kaitseks moodustatakse kaitsealad või võetakse leiukohad kaitse alla kaitstavate looduse üksikobjektidena.
- (2) I kaitsekategooria kivistise leiukohas on keelatud kivistise looduslikust olekust eemaldamine ning tegevus, mis võib leiukoha hävitada või seda kahjustada.
- (3) I kaitsekategooria kivistist võib riigist välja viia üksnes teadusuuringu otstarbel keskkonnaministri loa alusel.
- (4) I kaitsekategooria kivistise leiukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, kui see võib põhjustada ohtu leiukohale.

§ 67. II kaitsekategooria kivistise kaitse

- (1) Kui II kaitsekategooria kivistise leiukohas toimuv tegevus suurendab keskkonnategurite kahjustavat toimet leiukohale, moodustatakse selle kaitseks kaitseala või võetakse leiukoht kaitse alla kaitstava looduse üksikobjektina.
- (2) II kaitsekategooria kivistise tervikeksemplari võib riigist välja viia teadusuuringu otstarbel keskkonnaministri loa alusel.

§ 68. Looduse üksikobjekti kaitse

- (1) Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust.
- (2) Keskkonnaministril on õigus kehtestada kaitstava looduse üksikobjekti või -objektide rühma kaitse-eeskiri, mis kehtestab käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kitsenduste ja kohustuste ulatuse loodusobjekti kaitseks määratud alal.
- (3) Looduse üksikobjektide rühma kaitse alla võtmisel moodustub selle ümber 50 meetri laiune piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Üksikobjektide rühma ümbritseva piiranguvööndi sisepiir kulgeb mööda servmiste objektide välispunkte ühendavat mõttelist joont, kusjuures objektide rühma alune maa kuulub samuti piiranguvööndisse.
- (4) Keelatud on kaitse alla võetud looduse üksikobjekti kaitse-eeskirjaga vastuolus olev või objekti seisundit või ilmet kahjustada võiv tegevus, kui seda ei tingi objekti säilitamiseks või objektist tekkiva kahju vältimiseks rakendatavad abinõud.

10. peatükk OSALEMINE EUROOPA LIIDU NATURA 2000 VÕRGUSTIKU MOODUSTAMISES

§ 69. Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik

Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik koosneb Eestis:

- 1) linnualadest, millest Eesti riik on Euroopa Komisjoni teavitanud EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18) kohaselt;
- 2) aladest, millel on EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest kohaselt Euroopa Komisjoni seisukohast üleeuroopaline tähtsus.

§ 70. Natura 2000 ala kaitse eesmärk

Natura 2000 ala kaitse eesmärk määratakse kindlaks, lähtudes ala tähtsusest EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest I lisas nimetatud linnuliikide või selles nimetatud rändlinnuliikide või EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamise või taastamise jaoks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu.

11. peatükk VASTUTUS

§ 71. Kaitstava loodusobjekti kaitsenõuete rikkumine

(1) Kaitstava loodusobjekti kasutamise- või kaitsenõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 72. Kinnisasja võõrandamisel kaitstavast loodusobjektist teatamata jätmine

(1) Ranna või kalda ehituskeeluvööndis, I kaitsekategooria liigi püsielupaigas, kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis, kaitsealal või hoiualal paikneva kinnisasja võõrandamisel sellest riigi ostueesõiguse teostamiseks pädevale isikule teatamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 30 000 krooni.

§ 73. Tiheasustusala puude ebaseaduslik raie

(1) Tiheasustusalal kasvava puu ebaseadusliku raie eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 74. Ranna ja kalda kasutamise ja kaitse nõuete rikkumine

(1) Ranna või kalda kasutamise või kaitse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

§ 75. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-des 71–74 sätestatud väärtegude menetlemisele kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364; 2002, 86, 504; 82, 480; 105, 612; 2003, 4, 22; 83, 557; 90, 601; 2004, 7, 40) ja väärteomenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313; 110, 654; 2003, 26, 156; 83, 557; 88, 590) sätteid.

(2) Käesoleva seaduse §-des 71, 72 ja 74 sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon.

(3) Käesoleva seaduse §-des 71, 73 ja 74 sätestatud väärtegude kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus.

§ 76. Trahvi laekumine

Kui hoiatustrahvi või rahatrahvi määranud kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus, kantakse käesoleva seaduse §-des 71, 73 ja 74 sätestatud väärtegude eest määratud hoiatustrahvi ja rahatrahvi otsuse teinud kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

§ 77. Loodusobjektile tekitatud kahju sissenõudmine

(1) Kaitstava loodusobjekti ja kaitsealuse liigi või muu linnu- ja imetajaliigi, välja arvatud jahiluluki, isendi hävitamise või kahjustamisega keskkonnale tekitatud kahju hüvitamise korra ja määrad kehtestab käesoleva paragrahvi lõigetes 4–10 sätestatud piirsummasid aluseks võttes ning kaitstava loodusobjekti ohustatuse taset arvestades Vabariigi Valitsus määrusega.

(2) Keskkonnainspektsioonil ja kaitstava loodusobjekti valitsejal on õigus esitada kohtule hagi kaitstavale loodusobjektile või liigi isendile tekitatud kahju sissenõudmiseks.

(3) Loodusobjektile tekitatakse kahju, kui:

- 1) kaitstava loodusobjekti piires raiutakse või raadatakse puittaimestikku keelatud ajal või tehakse seda kohas, kus kasutatav raieliik või raadamine on keelatud, või rikkudes kehtestatud raieetingimusi;
- 2) kaitstava loodusobjekti piires kahjustatakse ebaseaduslikult pinnast;
- 3) kaitstava loodusobjekti piires põhjustatakse puit- või rohhtaimestiku põlemist;
- 4) kaitstava loodusobjekti ala risustatakse või saastatakse ebaseaduslikult;
- 5) hävitatakse või kahjustatakse kaitstavat looduse üksikobjekti, kaitsealuse liigi isendi püsielupaika või kaitsealuse kivistise leiukohta;
- 6) hävitatakse ebaseaduslikult liigi isend, vigastatakse isendit elujõuetuseni või eemaldatakse isend ebaseaduslikult loodusest;
- 7) rikutakse EL Nõukogu määrusega nr 338/97 ja selle alusel kehtestatud reegleid.

(4) I kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul püsielupaigast eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 1500 – 20 000 krooni isendi kohta;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 250–8000 krooni isendi kohta.

(5) II kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul püsielupaigast eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 1000 – 15 000 krooni isendi kohta;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 100–5000 krooni isendi kohta.

(6) III kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul püsielupaigast eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 500 – 10 000 krooni isendi kohta;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 100–1000 krooni isendi kohta.

(7) Kaitsealuse liigi isendi püsielupaiga:

- 1) hävitamisel arvestatakse keskkonnakahju 2000 – 150 000 krooni;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 500 – 50 000 krooni.

(8) Kaitstava looduse üksikobjekti:

- 1) hävitamisel arvestatakse keskkonnakahju 5000 – 50 000 krooni;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 3000 – 25 000 krooni.

(9) EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud liikide isenditega tehtavateks tehinguteks ja toiminguteks nimetatud määrusega ja selle alusel kehtestatud reeglite rikkumise eest arvestatakse keskkonnakahju 200 – 2 000 000 krooni olenevalt liigi ohustatuse astmest ja isendi turuväärtusest.

(10) Liigi isendi, mis ei ole kaitse all, välja arvatud jahiluluki, ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul loodusest eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 500–5000 krooni isendi kohta.

(11) Loodusobjektile tekitatud kahju hüvitist kasutatakse seadusega sätestatud otstarbel ja korras.

12. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 78. Kaitstavate loodusobjektide seaduse kehtetuks tunnistamine

Kaitstavate loodusobjektide seadus (RT I 1994, 46, 773; 2002, 6, 21; 53, 336; 61, 375; 63, 387; 99, 579) tunnistatakse kehtetuks.

§ 79. Ranna ja kalda kaitse seaduse kehtetuks tunnistamine

Ranna ja kalda kaitse seadus (RT I 1995, 31, 386; 1999, 95, 843; 2001, 50, 290; 2002, 61, 375; 63, 387; 99, 579; 2003, 15, 84) tunnistatakse kehtetuks.

§ 80. Loomastiku kaitse ja kasutamise seaduse kehtetuks tunnistamine

Loomastiku kaitse ja kasutamise seadus (RT I 1998, 107, 1763; 1999, 54, 583; 95, 843; 2001, 3, 4; 97, 602; 2002, 41, 252; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 70; 88, 594) tunnistatakse kehtetuks.

§ 81. Planeerimisseaduse muutmise

Planeerimisseaduses (RT I 2002, 99, 579; 2004, 22, 148) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 8 lõike 3 punktid 6 ja 12 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «6) miljöövääruslike hoonestusalade, väärtuslike põllumaade, parkide, haljasalade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine;»; «12) ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine looduskaitseaduses (RT I 2004, 38, 258) sätestatud korras.»;

2) paragrahvi 16 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: «(1¹) Maareformi seaduse (RT 1991, 34, 426; RT I 2001, 52, 304; 93, 565; 2002, 11, 59; 47, 297 ja 298; 99, 579; 100, 586; 2003, 26, 155) § 31 lõike 2 tähenduses jätkuvalt riigi omandis oleva maa puhul on käesoleva seaduse tähenduses kinnisasja omanikuks Keskkonnaministeerium või keskkonnaministri volitatud isik.»;

3) paragrahvi 16 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(3) Detailplaneeringu lähteseisukohti ja eskiislahendusi tutvustavate arutelude vajaduse määrab kohalik omavalitsus. Vähemalt ühe avaliku arutelu korraldamine on kohustuslik, kui detailplaneering koostatakse muinsuskaitse või looduskaitse all olevale maa-alale, linnaehituslikult olulisele piirkonnale või alale, mille muinsuskaitse või looduskaitse alla võtmiseks on planeeringu menetlemisel tehtud vastav ettepanek.»;

4) paragrahvi 22 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(3) Detailplaneeringu koostamise lihtsustatud kord ei laiene muinsuskaitse või looduskaitse all olevatele maa-aladele ja ehitistele.»

§ 82. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seaduse muutmise

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seaduses (RT I 2000, 54, 348; 2002, 61, 375; 63, 387; 90, 521; 99, 579) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 4 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses: «(1¹) Keskkonnamõju hinnatakse ka siis, kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoides teiste tegevustega oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala.»;

2) paragrahvi 6 lõiget 3 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses: «6) eeldatavast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale või mõnele muule kaitstavale loodusobjektile.»;

3) paragrahvi 10 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses: «(5) Kui kavandatav töö võib tõenäoliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala, kaitseala, hoiuala, püsielupaiga, kaitstava liigi elupaiga või kaitstava looduse üksikobjekti kaitse eesmärki, kooskõlastab otsustaja keskkonnamõju hindamise vajalikkuse otsuse nimetatud kaitstava loodusobjekti valitsejaga või keskkonnateenistusega.»;

4) seadust täiendatakse §-ga 20¹ järgmises sõnastuses: «§ 20¹. Erisused Natura 2000 võrgustiku aladel

(1) Kui kavandatavast tegevusest lähtuv keskkonnamõju võib mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala, edastab otsustaja keskkonnamõju hindamise aruande viivitamata kaitstava loodusobjekti valitsejale.

(2) Kui kavandatav tegevus võib oluliselt negatiivselt mõjutada Natura 2000 ala kaitse eesmärki, teatab ala valitseja sellest otsustajale. Tegevusloa võib sellisel juhul anda, kui seda lubab ala kaitsekord ning otsustaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõju kahjulikult selle Natura 2000 ala terviklikkusele ega mõjuta negatiivselt selle ala kaitse eesmärki.

(3) Kui hoolimata kavandatava tegevuse tõenäoliselt negatiivsest mõjust Natura 2000 alale on kavandatava tegevuse elluviimine vajalik üldsuse jaoks esmatähtsatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalset või majanduslikku laadi põhjustel, võib tegevusloa anda Vabariigi Valitsuse nõusolekul.

(4) Vabariigi Valitsus ei saa käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud nõusolekut anda, kui asjaomasel alal esineb esmatähtis looduslik elupaigatüüp või esmatähtis liik EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest tähenduses. Sellisel juhul võib kavandatavaks tegevuseks tegevusloa anda või tegevusloa nõudeta muud kavandatavat tegevust lubada ainult Euroopa Komisjoni nõusolekul.»

§ 83. Riigilõivuseaduse muutmise

Riigilõivuseaduse (RT I 1997, 80, 1344; 2001, 55, 331; 53, 310; 56, 332; 64, 367; 65, 377; 85, 512; 88, 531; 91, 543; 93, 565; 2002, 1, 1; 18, 97; 23, 131; 24, 135; 27, 151 ja 153; 30, 178; 35, 214; 44, 281; 47, 297; 51, 316; 57, 358; 58, 361; 61, 375; 62, 377; 90, 519; 102, 599; 105, 610; 2003, 4, 20; 13, 68; 15, 84 ja 85; 20, 118; 21, 128; 23, 146; 25, 153 ja 154; 26, 156 ja 160; 30, õiend; 51, 352; 66, 449; 68, 461; 71, 471; 78, 527; 79, 530; 81, 545; 88, 589 ja 591; 2004, 2, 7; 6, 31; 9, 52 ja 53; 14, 91 ja 92; 18, 131 ja 132; 20, 141; 24, 165; 25, 170; 26, 173) § 16 lõike 1 punkti 7 täiendatakse pärast sõnu «sissenõudmise asjades» sõnadega «, samuti kaitstavale loodusobjektile tekitatud kahju sissenõudmise asjades».

§ 84. Veeseaduse muutmise

Veeseaduses (RT I 1994, 40, 655; 1996, 13, 241; 1998, 2, 47; 61, 987; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2001, 7, 19; 42, 234; 50, 283; 94, 577; 2002, 1, 1; 61, 375; 63, 387; 2003, 13, 64; 26, 156; 51, 352) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 28¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(2) Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal, mille laius on üle 30 meetri, rakendatakse looduskaitseaduses (RT I 2004, 38, 258) sätestatud ranna või kalda piiranguvööndi kitsendusi.»;

2) paragrahvi 28¹ lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(2) looduskaitseaduses sätestatud ranna või kalda piiranguvööndi kitsendusi teistel veekogudel ja Tallinna linna veehaarde käesoleva lõike punktis 1 nimetatava veekogudel.»

§ 85. Jahiseaduse muutmise

Jahiseaduses (RT I 2002, 41, 252; 63, 387; 2003, 13, 70) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 19 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 52 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(4) Medaliväärsete jahitrofeede arvestust peetakse keskkonnaministri kehtestatud korras.»

§ 86. Keskkonnajärelevalve seaduse muutmise

Keskkonnajärelevalve seaduses (RT I 2001, 56, 337; 2002, 61, 375; 99, 579; 110, 653; 2003, 88, 591) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 16 täiendatakse lõikega 9 järgmises sõnastuses: «(9) Keskkonnakaitseinspektoril on õigus järelevalve teostamise eesmärgil viibida ning liikuda sõidukiga või ujuvvahendiga maa- või veelal, kus on looduskaitseaduse (RT I 2004, 38, 258) alusel kehtestatud liikumiskiirangud.»;

2) paragrahvi 21 lõike 2 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(6) omavolilise ehitise likvideerimiseks kaitsealal, hoiualal, kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis ja püsielupaigas ning ranna või kalda ehituskeeluvööndis.»;

3) paragrahvi 21 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(8) Keskkonnainspeksioon informeerib käesoleva paragrahvi lõike 2 punkti 6 kohaselt tehtud ettekirjutusest vastavat kohalikku omavalitsust kolme tööpäeva jooksul.»;

4) paragrahvi 22¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(1) Keskkonnainspeksioonil on õigus rakendada sunnivahendeid kaitsealal, hoiualal, kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis ja püsielupaigas ning ranna või kalda ehituskeeluvööndis omavolilise ehitise likvideerimiseks asendustäitmise ja sunniraha seaduses (RT I 2001, 50, 283; 94, 580) sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 25 000 krooni.»

§ 87. Loomakaitseaduse muutmise

Loomakaitseaduses (RT I 2001, 3, 4; 2002, 13, 78; 61, 375; 63, 387; 96, 566) tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 1 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «(2) Vabalt looduses elavate loomade kaitset reguleeritakse lisaks käesolevale seadusele ka looduskaitseadusega (RT I 2004, 38, 258).»;

2) paragrahv 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «**§ 6. Looduses vabalt elavate loomade kaitse** Looduses vabalt elavate loomade kaitset ja kasutamist reguleerivad lisaks käesolevale seadusele ka looduskaitseadus (RT I 2004, 38, 258), jahiseadus (RT I 2002, 41, 252; 63, 387; 2003, 13, 70) ja kalapüügiseadus (RT I 1995, 80, 1384; 1996, 27, 567; 1998, 108/109, 1784; 1999, 10, 152; 54, 583; 95, 843; 2000, 13, 92; 54, 348; 81, 514; 2001, 18, 88; 2002, 41, 250; 61, 375; 63, 387; 2003, 9, 43; 88, 589; 2004, 2, 9).»;

3) paragrahvi 10 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses: «(4) Kaitsealuse looma lubatud hukkamist reguleerib looduskaitseadus.»;

4) paragrahv 37 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: «**§ 37. Ohustatud liikidesse kuuluvate loomade kasutamine loomkatsetes**

Kaitsealuste loomaliikide ning EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud loomaliikide isendite kasutamine loomkatsetes on lubatud, kui katse on kooskõlas looduskaitseadusega (RT I 2004, 38, 258) ja katse eesmärgiks on:

1) vastava loomaliigi säilimisele suunatud uurimustöö;

2) biomeditsiini arendamine, kusjuures vastav loomaliik sobib ainsana katse eesmärgi saavutamiseks.»

§ 88. Maareformi seaduse muutmise

Maareformi seaduse (RT 1991, 34, 426; RT I 2001, 52, 304; 93, 565; 2002, 11, 59; 47, 297 ja 298; 99, 579; 100, 586; 2003, 26, 155) § 20 lõige 1² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1²) Erastamisele ei kuulu looduskaitseaduses (RT I 2004, 38, 258) sätestatud kaitsealade loodusreservaatide maa, sihtkaitse- ja piiranguvööndite maa, hoiualade maa, püsielupaikade maa, samuti kaitstavate looduse üksik- ja muude objektide juurde kuuluv maa. Käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud maal asuva elamu omanikul on õigus erastada maad kuni 2 ha ulatuses ning muu ehitise omanikul ehitise teenindamiseks vajaliku maa ulatuses. Erandina võib kaitseala valitseja, arvestades kehtestatud kaitserižiimi, lubada hoiuala maa või kaitsealade sihtkaitse- ja piiranguvööndi maa erastamist kuni käesoleva seaduse § 22¹ lõigetes 1–2² sätestatud ulatuses.»

§ 89. Metsaseaduse muutmise

Metsaseaduses (RT I 1998, 113/114, 1872; 1999, 54, 583; 82, 750; 95, 843; 2000, 51, 319; 102, 670; 2001, 50, 282; 2002, 61, 375; 63, 387; 2003, 88, 594; 2004, 9, 53) tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 28 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: « 2) kaitseala sihtkaitsevööndis, kus looduskaitseaduse (RT I 2004, 38, 258) alusel kehtestatud kaitseala kaitse-eeskirjaga (edaspidi *kaitseala kaitse-eeskiri*) on majandustegevus keelatud, ning sellega võrdsustatud alal.»;
- 2) paragrahvi 28 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: « (3) Hoiumetsa majandamise kitsendused tulenevad looduskaitseadusest ja kaitseala kaitse-eeskirjast.»;
- 3) paragrahvi 29 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: « 2) ranna või kalda piiranguvööndis;».

§ 90. Maapõuaseaduse muutmine

Maapõuaseaduses (RT I 1994, 86/87, 1488; 1995, 75, 1321; 1996, 49, 953; 1997, 52, 833; 86, 1461; 93, 1562; 1998, 64/65, 1005; 1999, 10, 155; 54, 583; 95, 843; 2000, 54, 348; 102, 670; 2002, 53, 336; 61, 375; 63, 387; 2003, 20, 118; 2004, 17, 126) tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 29 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: « (1) Maa-alale, kus asub kaitstav loodusobjekt, võib kaevandamisloa välja anda looduskaitseadusega (RT I 2004, 38, 258) sätestatud alustel.»;
- 2) paragrahvi 63 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: « (1) Maa-alale, kus asub kaitstav loodusobjekt, võib kaevandamisloa välja anda looduskaitseadusega sätestatud alustel.»

§ 91. Seaduse rakendamine

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni käesoleva seaduse alusel kehtestatud kaitse-eeskirjade jõustumiseni või kaitse kehtetuks tunnistamiseni.

(2) Kaitstavate loodusobjektide seaduse § 5 lõike 14 alusel kehtestatud ajutised piirangud kehtivad kuni nende kehtestamise otsuses märgitud tähtaja möödumiseni.

(3) Kuni kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti käesoleva seadusega sätestatud kaitse-eeskirja kinnitamiseni annab keskkonnaminister kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti valitsemise volituse Keskkonnaministeeriumi hallatavale riigiasutusele või keskkonnateenistusele.

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist moodustatud kaitseala ümbritsev kaitsetsoon loetakse piiranguvööndina vastavasse kaitsealasse kuuluvaks kuni vöönditeks jaotamiseni käesolevas seaduses kehtestatud korras.

(5) Enne käesoleva seaduse jõustumist kinnitatud liigi kaitsekorralduskava kehtib kuni selles märgitud kuupäevani ning on võrdsustatud käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskavaga.

(6) Vabariigi Valitsus kinnitab korraldusega Euroopa Komisjonile esitatava Natura 2000 võrgustiku alade loetelu. Natura 2000 võrgustiku alad määratakse EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest artikli 4 lõigete 1 ja 2 ning EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest artikli 4 lõike 1 nõuete kohaselt.

(7) Enne käesoleva seaduse jõustumist algatatud kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viiakse lõpule algatamise ajal kehtinud seaduse kohaselt, kuid mitte hiljem kui 2005. aasta 1. maiks. Algamiseks käesoleva lõike tähenduses loetakse kaitstavate loodusobjektide seaduse § 5 lõike 11 kohast teate avaldamist ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, samuti maavalitsuse, kohaliku omavalitsuse, maaomaniku või puudutatud isiku arvamuse küsimist kaitse-eeskirja eelnõu kohta.

Riigikogu aseesimees Toomas SAVI

¹ EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50); EÜ Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18); EÜ Nõukogu direktiiv 90/313/EMÜ keskkonnainfole juurdepääsust (EÜT L 158, 23.06.1990, lk 56–58).